

Білоцерківський національний аграрний університет
Екологічний факультет
Кафедра загальної екології та екотрофології

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» Галузь знань – 10 Природничі науки Спеціальність – 101 Екологія Освітня програма – «Екологія»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	вибірковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин
Семестр	6
Форма контролю	залік
Мова викладання	українська
Профайл викладача	Грабовська Тетяна Олександрівна Посада: доцент кафедри загальної екології та екотрофології Вчене звання: доцент Науковий ступінь: кандидат сільськогосподарських наук Робоче місце: навчальний корпус №9 (вул. Героїв Чорнобиля 3а), 326 ауд. E-mail: grabovskatatiana@gmail.com Зв'язок з викладачем: +380963690635
Опис дисципліни	<p>Об'єктом вивчення дисципліни «Основи міжнародної екологічної діяльності» є процеси міжнародної екологічної діяльності. Предметом – основи екологічної політики та міжнародного екологічного права, програмні документи щодо міжнародної діяльності з питань охорони природи та екологічної безпеки на засадах сталого розвитку, збалансованого природокористування.</p> <p>Природоохоронні заходи є найменше законодавчо, методологічно та інституційно забезпеченою ланкою переходу економіки на збалансовану діяльність. Необхідно активніше впроваджувати в практику ратифіковані Верховною радою України міжнародні програми сталого (збалансованого) розвитку, які ґрунтуються на нових соціально-політичних засадах, принципах гармонізації соціальних, економічних та екологічних інтересів завдяки міжвідомчій співпраці, впровадження в управління економікою екологічних знань і відповідних природоохоронних норм. Збереженню НПС і збалансованому використанню природних ресурсів, крім належних законодавчих і управлінських умов, мають сприяти підвищення екологічної свідомості населення, екологічна освіта та формування фахівців із системним мисленням, необхідним для налагодження взаємовигідної співпраці суб'єктів усіх галузей економіки між собою та з інституціями охорони природи.</p>
Передумови для вивчення	Навчальна дисципліна «Основи міжнародної екологічної діяльності» базується на знаннях дисциплін: «Загальна екологія», «Ландшафтна

дисципліни	екологія», «Екологія людини», «Моніторинг навколишнього середовища», «Соціальна екологія».
Мета вивчення дисципліни	Мета дисципліни – ознайомити майбутніх бакалаврів-екологів з основними теоретичними положеннями і практичним досвідом, законодавчо-правовими нормами і програмними документами щодо міжнародної співпраці з охорони природи та забезпечення екологічної безпеки на засадах сталого розвитку, збалансованого природокористування з урахуванням міжнародних зобов'язань України та національних особливостей, проблем і перспектив з цих питань. Це необхідно для еколого-економічного удосконалення розвитку виробництва, розроблення альтернативних екологічно прийнятних його моделей, знаходження шляхів гармонійного синтезу економічно ефективного та суспільно прийнятного господарювання і надійної охорони та збереження природи, її ресурсів.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дистанційна форма) можуть бути використані платформи Moodle, ZOOM. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання як традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання, так і інтерактивних навчальних технологій.
Очікувані результати навчання	<p>ПРН 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.</p> <p>ПРН 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.</p> <p>ПРН07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.</p> <p>ПРН14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.</p> <p>ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.</p> <p>ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.</p> <p>ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
Структура курсу	<p>Змістовий модуль 1. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ТА МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО: ОСНОВИ, УГОДИ ТА ІНСТИТУЦІЇ СПІВПРАЦІ З РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ</p> <p>Тема 1. Основи екологічної політики та міжнародного екологічного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи і структура екологічної політики 2. Природоохоронна діяльність ООН 3. Екологічна політика ЄС: цілі, принципи, пріоритети, етапи становлення, сучасні риси

4. Необхідність міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього середовища (НС)

5. Міжнародне екологічне право: документи, механізми управління, суб'єкти ініціювання та імплементації

6. Принципи міжнародного екологічного права

Тема 2. Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища (НПС)

1. Історія розвитку міжнародної екологічної співпраці

2. Міжнародні конвенції, угоди та екологічні проекти

3. Міжнародні природоохоронні організації та асоціації

4. Сучасні національні і регіональні організації України з охорони НПС

5. Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони НПС

Тема 3. Екологічно-аксіологічні засади сталого розвитку, збалансованого природокористування

1. Базові поняття

2. Витоки і причини екологічних пріоритетів природокористування

3. Проблема вибору шляхів до гармонізації інтересів суб'єктів діяльності серед наявних альтернатив

4. Роль «цінностей» та «конфлікту цінностей» у діяльності суспільних суб'єктів, розвитку системи «суспільство – природа»

5. Збалансоване використання відновлюваних та невідновлюваних природних ресурсів як одна з базових умов збереження природного капіталу та стабільності розвитку держави

6. Ціннісні особливості розуміння та організації збалансованого використання біотичних ресурсів

Тема 4. Реалізація завдань екологічної політики ЄС у контексті системного управління на засадах сталого розвитку

1. Етапи розвитку системних відносини «людина-природа»

2. Засади погодження інтересів і системного екологічного управління

3. Екологічна просвіта щодо реалізації завдань екологічної політики

4. Програма «Довкілля для Європи»

5. Екологічна політика в країнах Центральної та Східної Європи (ЦСЕ)

6. Охорона біологічного та ландшафтного різноманіття в країнах ЦСЕ

7. Національні екологічні плани дій

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У РІЗНИХ КРАЇНАХ ЗАЛЕЖНО ВІД СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ, ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ, РЕГІОНУ СВІТУ ТА ВИДУ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ (16 год.)

Тема 5. Екологічна політика та регулювання природокористування у зарубіжних країнах

1. Екологічні чинники та напрями екологізації економіки і суспільного розвитку

2. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізми його чинності

3. Особливості організаційної структури управління природокористуванням у деяких країнах світу

4. Екологічний моніторинг та специфіка екологічних нормативів у розвинутих країнах

5. Економічні важелі управління природокористуванням

6. Особливості реалізації природоохоронної діяльності у різних країнах світу

Тема 6. Досвід України щодо екологізації природокористування та

	<p>сталого розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальність, мета, завдання і засади екологізації певної галузі економіки 2. Міжнародні вимоги щодо екологічності лісової галузі 3. Характеристика лісової галузі України щодо дотримання природоохоронних норм 4. Проблеми лісової галузі України щодо дотримання екологічних норм управління 5. Конфлікт цінностей в управлінні природними ресурсами України (на прикладі лісової галузі) 6. Напрями узгодження управління природними ресурсами України з екологічними нормами (на прикладі лісової галузі) <p>Тема 7. Проблеми та перспективи екологічної політики України в європейському контексті</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екологічна політика України: визначення, мета, завдання, проблеми 2. Умови формування екологічної політики в Україні 3. Фінансування екологічної політики 4. Напрями розвитку екологічної політики України 5. Гармонізація національної екополітики зі стандартами ООН та ЄС <p>Тема 8. Охорона тваринного та рослинного світу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні організації, що регулюють охорону біосфери 2. Міжнародна охорона фауни 3. Міжнародна охорона флори 4. Сутність і види біологічного різноманіття та необхідність його збереження <p>Тема 9. Охорона навколишнього природного середовища у транскордонному просторі та за збройних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародно-правові питання оцінки впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному просторі 2. Охорона атмосферного повітря 3. Основи моніторингу світового океану 4. Охорона навколишнього природного середовища в період війни та збройних конфліктів
<p>Методи навчання</p>	<p>Для засвоєння дисципліни використовуються як словесні, наочні і практичні методи навчання.</p> <p>Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення практичної орієнтованості та творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle, інтерактивних методів навчання, мозкового штурму, есе, круглих столів, тощо.</p>
<p>Політика</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.</p>

	<p>Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p> <p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, дисциплінованість, старанність, креативність.</p> <p>Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Базові</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: навч. посіб. К.: Атіка, 2001. 437 с. 2. Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник. 2-е вид., переробл. та допов. К.: Юрінком Інтер, 2001. 352 с. 3. Екологічне право: підручник / за ред. А. П. Гетьмана; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 552 с. 4. Екологічне правопорушення. Словник-довідник з екології: навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина. Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2013. 81 с. 5. Екологічне право України. Академічний курс: підруч. для вищ. навч. закл. / Г. І. Балюк [та ін.] ; заг. ред. Ю. С. Шемшученко ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, Київ. ун-т права. К.: Юридична думка, 2005. 848 с. 6. Екологічне право. Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2. 744 с. 7. Екологічне право України: навч. посіб. / Б. П. Ратушна, А. В. Рабінович; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів, 2015. 203 с. 8. Екологічне право України: Підручник / За ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. К.: Право, 2005. 380 с. 9. Кобецька, Н.Р. Екологічне право України: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2008. 352 с. 10. Оцінка і напрямки зменшення загроз біорізноманіттю України / [О.В.Дудкін, А.В.Єсна, М.М.Коржнев та ін.]; відп. ред. О.В.Дудкін. К.: Хімджест, 2003. 400 с. 11. Природноресурсове право. Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5. 736 с. 12. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Білявський Г.О. та ін. Екологічне управління: підручник. К.: Либідь, 2004. 432 с. 13. Шматько В.Г., Нікітін Ю.В. Екологія і організація природоохоронної діяльності: навч. посіб. К.: КНТ, 2006. 304 с. <p style="text-align: center;">Допоміжні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: підручник. К.: Либідь, 2005. 408 с. 2. Бойчук Л.Д., Соломенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2003. 284 с. 3. Вернадский В.И. Биосфера. М.: Мысль, 1967. 376 с. 4. Давиденко В.А., Білявський Г.О., Арсенюк С.Ю. Ландшафтна

екологія: навч. посіб. К.: Лібра, 2007. 280 с.

5. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 319 с.

6. Екологічна безпека та охорона навколишнього середовища: підручник / за ред. О.І. Бондаря, Г.І. Рудька. К.: ЕКМО, 2004. 416 с.

7. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник / Лисієнко М.М., Серебрянов В.В., Брайон О.В. К.: Знання, 2002. 530 с.

8. Злобін А., Кочубей Н. Загальна екологія: навч. посіб. Суми: Університет. кн., 2003. 416 с.

9. Клименко М.О., Прищепа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля: підручник. К.: Академія, 2006. 360 с.

10. Клименко М.О., Пилипенко Ю.В., Мороз О.С. Екологія міських систем: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2012. 294 с.